

Тема 2.4. Взаємовідносини інспекторів з банківського нагляду та зовнішніх аудиторів

1. Взаємовідносини інспекторів з банківського нагляду та зовнішніх аудиторів (Положення з Міжнародної практики аудиту - 1004).
2. Функції та завдання зовнішнього аудитора банку.
3. Функції та завдання інспектора з банківського нагляду.
Взаємовідносини інспекторів з банківського нагляду та зовнішніх аудиторів банку.
4. Вимоги органів нагляду.

Постанова НБУ від 29.04.2004 р. № 191

Методичні рекомендації щодо взаємодії між інспекторами з банківського нагляду НБУ та зовнішніми аудиторами банків

- Від аудиторів не вимагається складання окремої звітності для органу нагляду чи проведення перевірки виконання банком його зауважень.
- Підтверджена аудитором фінансова звітність банку забезпечує здійснення аналізу й оцінки його діяльності та містить значний **обсяг інформації** для **інвесторів**, яка використовується ними під час прийняття відповідних рішень; **вкладники** також зацікавлені в отриманні фінансової звітності, підтвердженої аудитором, яка надає правдиве, чітке розуміння наявних активів банку, його доходів і фінансового становища.

Основну відповідальність за поточну діяльність банку і її результати несе правління (рада директорів) банку та призначений ним управлінський персонал.

Вони мають забезпечувати:

а) наявність досвіду роботи та бездоганну ділову репутацію тих працівників, які виконують поставлені перед банком завдання, особливо тих, які обіймають ключові посади;

б) створення та дотримання відповідних стратегії, практики та процедур банку, пов'язаних із різними видами його діяльності;

г) відповідну політику та процедури управління ризиками;

г) дотримання законодавчих та нормативно-правових актів, уключаючи ті, що стосуються платоспроможності та ліквідності;

д) адекватний захист не лише акціонерів (учасників) банку, а й вкладників та інших кредиторів.

- **Управлінський персонал банку несе відповідальність за складання фінансової звітності згідно з відповідними концептуальними основами фінансової звітності та за встановлення відповідних процедур бухгалтерського обліку, що забезпечують його ведення, а також документації, потрібної для якісного проведення аудитором перевірки.**
- Існування системи нагляду за діяльністю банків, у тому числі інспекційні перевірки банків, та проведення аудитором перевірки фінансової звітності банку **не зменшує відповідальності** правління (ради директорів) банку за **забезпечення складання фінансової звітності і правильне ведення бухгалтерського обліку** та отримання інформації, що є основою для її складання.

Відповідальність керівників банку, які залучають аудитора, полягає і в забезпеченні того, щоб:

- досвід і знання аудитора дозволили йому зробити правильну оцінку достовірності представлення у фінансовій звітності всіх банківських операцій;
- аудитор мав повний та безперешкодний доступ до всієї необхідної інформації, що може суттєво вплинути на фінансову звітність, а також на думку аудитора.
- Управлінський персонал банку несе відповідальність за надання аудиторам та інспекторам всієї потрібної інформації, яку вони мають право отримувати відповідно до законодавства України.

У багатьох сферах професійної діяльності інтереси інспектора та аудитора збігаються, хоча об'єкти їх уваги можуть бути різними.

- **Інспектор** насамперед зацікавлений у підтриманні безпеки всієї банківської системи і в забезпеченні стабільності і безпеки окремих банків з метою захисту їх вкладників та кредиторів.
- На підставі фінансової звітності, яку складає банк, **інспектори** оцінюють економічний і фінансовий стан банку на певну дату і на майбутнє, а також розмір ризику, на який наражається банк.
- **Аудитора** насамперед цікавить питання про порядок складання фінансової звітності банку та чи відображає вона дійсний фінансовий стан банку і результати здійснюваних ним операцій.
- Одним з питань, яке розглядає **аудитор**, є питання обґрунтованості прогнозу правління (ради директорів) банку щодо його майбутнього фінансового стану з урахуванням усієї наявної інформації про подальшу діяльність банку (в основному береться період не менше 12 місяців із дня підготовки фінансової звітності).

- **Інспектори** зацікавлені у функціонуванні надійної системи внутрішнього контролю як основи для безпечного і компетентного управління діяльністю банку та надають велике значення наявності у банків дієвих заходів внутрішнього контролю, достатніх для характеру, обсягу та напряму банківської діяльності.
- **Аудитори**, як правило, займаються оцінкою системи внутрішнього контролю банку з метою визначення ступеня довіри, яку вони можуть надати цій системі та покладатися на неї під час планування і проведення аудиторської перевірки фінансової звітності.
- **Інспектори** зацікавлені в застосуванні в банках належних (відповідних) облікових процедур, як передумови для одержання достовірної інформації, що необхідна їм для вимірювання ризиків і контролю за ними.
- **Аудитори**, в свою чергу, перевіряють ці процедури обліку для того, щоб впевнитись у правильності ведення банком бухгалтерського обліку та наявності в банку інформації, що становить основу для складання фінансової звітності, та тим самим надати можливість аудиторам висловити свою думку про цю звітність.

ЧЕРКАСЬКИЙ ІНСТИТУТ БАНКІВСЬКОЇ СПРАВИ
УНІВЕРСИТЕТУ БАНКІВСЬКОЇ СПРАВИ
НАЦІОНАЛЬНОГО БАНКУ УКРАЇНИ

**“Функції та завдання інспектора з
банківського нагляду”**

- Інспектор з банківського нагляду займається насамперед **збереженням стабільності банківської системи та сприянням безпеки і сталості окремих банків з метою захисту інтересів вкладників.**
- Тому він здійснює **моніторинг теперішньої та майбутньої життєздатності банків** і використовує їхню фінансову звітність для оцінки їх стану і результатів діяльності.

- Банківський нагляд ґрунтується на системі ліцензування, яка дає змогу інспекторам з банківського нагляду визначити тих, за ким слід здійснювати нагляд, та контролювати вхід до банківської системи. Для того щоб одержати та зберегти ліцензію на здійснення банківської діяльності, суб'єкти господарювання повинні дотримуватись певних пруденційних вимог.

Основні вимоги до банківської ліцензії, які, як правило, є у більшості систем нагляду:

- акціонери та члени банку мають відповідати певним вимогам (чесність, ділова репутація і т.д.);
- управлінський персонал банку повинен бути чесним і заслуговувати на довіру, мати відповідну кваліфікацію й досвід для раціонального управління банком;
- організація та внутрішній контроль банку мають відповідати планам і стратегії банку;
- капітал банку має бути достатнім для протистояння ризикам, властивим цьому бізнесу;
- ліквідність банку має бути достатньою для покриття вибуття коштів.

- Крім ліцензування нових банків, більшість інспекторів з банківського нагляду мають повноваження переглядати та відхиляти будь-які пропозиції із значного переходу прав власності чи передачі контрольного пакета акцій в існуючих банках іншим сторонам.

- Постійний банківський нагляд, як правило, здійснюється на основі рекомендацій та інструкцій. Проте інспектори з банківського нагляду мають у своєму розпорядженні такі засоби, як використання юридичних повноважень для своєчасного здійснення заходів з усунення недоліків.
- За екстремальних умов інспектор з банківського нагляду має право анулювати ліцензію банку.

- Достатність капіталу – одна з основ нагляду. У консультативному пакеті “Нова Базельська угода про достатність капіталу”, Базельський комітет пропонує концептуальну основу достатності капіталу, що ґрунтується на **трьох основних принципах**:

- вимоги до мінімального капіталу;
- процес банківського нагляду;
- ринкова дисципліна.

- Банки можуть зазнавати різних ризиків. Інспектори з банківського нагляду здійснюють моніторинг і можуть обмежувати діапазон банківських ризиків, таких як кредитний, ринковий ризики, ризик ліквідності, операційний ризик, юридичний, репутації ризик.
- Дедалі більше інспектори з банківського нагляду намагаються розробити системи оцінки, які б відображали рівень властивості конкретним ризикам.

- Інспектори надають великого значення необхідності для банків мати дієві заходи внутрішнього контролю, достатні для характеру, обсягу та розміру їх бізнесу. Призначення внутрішнього контролю – допомагати досягненню мети управлінського персоналу в забезпеченні, настільки можливо, впорядкованого та ефективного ведення бізнесу.

- Розробка складних комп'ютерних інформаційних систем у режимі реального часу значно збільшила можливості контролю, проте призвела до додаткових ризиків, які впливають унаслідок можливого комп'ютерного збою або шахрайства. Введення електронної комерції також призвело до значних ризиків, що, в свою чергу, потребує додаткових заходів контролю.

Інспектори повинні мати засоби підтвердження інформації, яку вони отримують за допомогою перевірок на місці чи зовнішніх аудиторів.

- Для поліпшення розуміння корпоративного управління та системи діяльності банку деякі органи нагляду періодично зустрічаються з аудиторським комітетом банку або з його радою директорів.

Це дає змогу обговорити будь-які проблеми, які вони можуть мати щодо управління банком, та дозволяє інспектору сформулювати думку про ефективність аудиторського комітету.

